

ספר תורת חסד מאמר קרבן העומר

יתר על כן, במסכת ראש השנה (דף ט"ז) אמרו חז"ל: 'מדוע דווקא בניסן נעטו להביא קרבן העומר? כיון שאז הוא זמן גדילת התבואה. אמר הקב"ה: 'תביאו עומר שעורים בט"ז בניסן כדי שאברך את התבואה שבשדות'.

"עומר" כנגד "עומר לגולגולת" במן

ויש להבין: מדוע שמו של הקרבן קרוי על שם הכמות? הלא הביאו קרבן שעורים, ואם כן מדוע שמו "קרבן העומר"?

במדרש רבה (כח, ג) 'אמר רבי ברכיה: 'אמר הקב"ה למשה: 'לך אמור לבני ישראל: 'נתתי לכם מזון - מן שיוורד מהשמים - "עֹמֵר לְגִלְגַּלְת" (שמות טז, טז). שהרי כל אחד ואחד מעם ישראל קיבל עומר של אוכל שמימי ומפלא המענג את הגוף ומשמח את הנפש, במשך ארבעים (40) שנה. ועכשיו מספיק לי עומר אחד (1) מכולכם. לא שכל אחד יביא עומר, אלא כל עם ישראל ביחד יביאו עומר אחד, ואפילו לא של חיטים אלא של שעורים!'

ולכן, חז"ל מקשרים את קרבן העומר עם פרנסה. כי בזכות הקרבן תתברך הארץ, ובזכותו יירשו את ארץ ישראל, אבל כביכול רצה הקב"ה הכרת הטוב על העבר - שאכלו מן, ועל העתיד - שתתברך התבואה, ומסיבה זו נקרא שמו על שם הכמות - קרבן "העומר", כי הוא לזכר המן שיוורד מן השמים "עֹמֵר לְגִלְגַּלְת".

[ג.ב. בענין הכרת הטוב, ראה כתבה...]

אלא שעדיין יש להבין: במה קשור העומר לחג הפסח? ומדוע דווקא למחרת הפסח צריכים היו להביא קרבן העומר?

חג שבועות הוא החג השמיני לפסח כפי ששמיני עצרת סמוך לסוכות

והנה הרמב"ן ורבינו בחיי פתחו פתח בהבנת הענין, וביארו את חמישים (50) ימי ספירת העומר. כי המתבונן יראה, שחג הפסח דומה לחג הסוכות: שניהם (2) במשך שבעה (7) ימים, שניהם לזכר יציאת מצרים, ואפילו מתחילים באותו תאריך - בט"ו (15) לחודש. ועל כן יש לתמוה: מדוע מיד לאחר חג הסוכות יש את יום שמיני (8) עצרת שקראוהו חז"ל "שמחת תורה", ואילו מיד לאחר הפסח אין חג?!

מבארים הרמב"ן ורבינו בחיי: חג השבועות הוא החג שלאחר הפסח! אלא שיש חמישים יום הפסקה ביניהם, כדי להתכונן כראוי למתן תורה. וכדברי הזוהר הקדוש, שהמספר

בס"ד ספר תורת חסד פרשת אמור מאמר 'קרבן העומר' עמודים שס' - שסו'.

קרבן העומר

א. מדוע הביאו את קרבן העומר דווקא בחודש ניסן?

ב. למה נקרא שמו "קרבן העומר"?

ג. מה הסיבה לכך שזמן ספירת העומר תחילתו בחג הפסח וסופו בחג השבועות? - מה ענין קרבן העומר לחגים שמרמזים על דברים נשגבים: פסח - אמונה בקב"ה, ושבועות - מתן תורה?

ד. מה הקשר בין קרבן העומר להמן הרשע?

...

בזכות קרבן העומר הקב"ה מברך תבואה שבשדות

קרבן העומר היה משעורים. בט"ז ניסן, למחרת יום טוב ראשון של פסח, הביאו מהתבואה החדשה קרבן לה', ועד שהקריבו את קרבן העומר, אסור היה לאכול מהתבואה החדשה. ובגמרא במסכת מנחות (דף ס"ו) כתוב: 'שקצרו את השעורים בלילה מיד בצאת החג, ועל כן גם סופרים ספירת העומר בלילה, אבל את הקרבן עצמו הקריבו ביום. וראה במאמר הבא, באיזה טקס גדול היו קוצרים את העומר.].

והנה במדרש רבה (כח, ג-ח), הביאו חז"ל כמה דרשות על גודל מעלת קרבן העומר:

באיזה זכות ירשו עם ישראל את ארץ ישראל? בזכות העומר! ולכן הזהיר משה רבינו: "כִּי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וְהִבַּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן" (ויקרא כג, י) והוסיפו במדרש: 'אמר רבי ינאי: 'בנוהג שבעולם כשאדם מבקש לאכול בשר. כמה צער הוא מצטער עד שצד את הבהמה ומבשלה. ואילו כאשר חפץ הוא לאכול תבואה ופירות - הוא ישן על מטתו, והקב"ה מביא רוחות וגשמים, מגדל צמחים ומדשן פירות. ומה הוא נותן לקב"ה בתמורה? עומר שעורים בלבד'.

ובמדרש אגדה (ב, ס) 'אמר רבי תנחומא: 'הקב"ה נותן בלי קצבה תבואה בשפע לרבבות אנשים, זן ומפרנס את הכל. ואילו כאשר הוא מבקש מעם ישראל דבר מה, מבקש הוא רק דבר אחד (1) - עומר שעורים! עומר קטן (כשני 2) ק"ג מעם שלם!

ספר תורת חסד מאמר קרבן העומר

אלא, סוד הענין נעוץ בכך שהיו "תינוקות באמונה"! הם רק התחילו את הדרך שלהם בעבודת ה', כפי שמפורש בתורה: "וְאַשָׁא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים" (שמות יט, ד)... "כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֵמָן אֶת הַיִּנּוֹק" (במדבר יא, יב).

ומכיון שהיו צריכים לגדול באמונה, לכן נשארו במדבר ארבעים שנה, ארבעים שנה בהם זכו לשיעור ארוך באמונה, שנים שבכל יום ויום ירד מן, ויכלו לחזות עין בעין בהשגחה תמידית של בורא העולם. ארבעים שנה שזכו לבאר המלווה את מחנה ישראל ולענן השוכן עליהם תדיר. בגדיהם התכבסו מאליהם, ולא נזקקו לדאוג לא לפרנסה, לא לאוכל ולא להצלה מהאויבים. ארבעים שנה בהם אכלו, שתו, למדו ונשמו דבר אחד בלבד – אמונה!!!

כשגדלו באמונה נכנסו לארץ ישראל ואז החלה עבודה חדשה

ולאחר ארבעים שנה של אמונה – אכן גדלו, ואז אמר להם משה רבינו: 'כעת נגמרו הניסים, והגיע זמנכם לעבוד את הקב"ה כאנשים שגדלו והתעלו; קחו חלקת שדה, תזרעו, תקצרו, תקיימו לקט, שכחה ופאה ושאר מצוות התלויות בארץ!'

אך מה שהדגיש משה רבינו בעיקר היה קרבן העומר. ומדוע?

כיון שכאשר חיים בטבע, עלולים לשכוח שהכל מאת ה' יתברך. וכדי שלא יאמר האדם: 'קניתי את השדה, השקעתי, הרווחתי, התבואה שלי!'

אומר לו הקב"ה: 'תביא לי עומר לפני שאתה אוכל, תגיע להכרה של אמונה מתוך הסתר. לא צריך כמות גדולה, מספיק עומר קטן, עומר שמזכיר את המן'.

וזאת כדי שיבין האדם, שבדיוק כפי שהקב"ה האכיל את עם ישראל במדבר – עם שלם, ארבעים שנה, יום-יום, וזה ודאי נס גדול – כך ממש אצל כל אדם שגדלה תבואתו בשדה, אף זה מאת ה'. וההבדל נעוץ רק בכך, שבמדבר היו ישראל כתינוקות באמונה, ולכן נזקקו לראות באופן מוחשי אוכל שיורד מן השמים – נס גלוי. ברם, לאחר ארבעים שנות לימוד כשהם כבר גדולים באמונה, מחובתם להבין ולהכיר גם בנס הנסתר.

קרבן העומר הוא אמונה בה' יתברך והמשך ישיר לאמונה בחג פסח

שבע הוא עומק הטהרה, כמו אשה הנטהרת לבעלה, וכך גם הענין כלפי עם ישראל, בשביל להיות ראויים למתן תורה זקוקים להכנה אמיתית של שבע פעמים שבע.

על כל פנים, חג השבועות הוא היום השמיני שלאחר הפסח, כפי שחג שמחת תורה סמוך לחג הסוכות. ועל כן, שניהם קשורים לתורה: לנתינת התורה [שבועות], ולשמחת התורה [שמיני עצרת] ("עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֵם" במדבר כט, לא), ושניהם נקראו בתורה בשם זהה – "עצרת".

אך לאחר כל הדברים הללו עדיין נשאר תמוה: מה ענין קרבן העומר לכאן?! איך הוא קשור?! הרי בימים אלו מצויים עם ישראל בין מועדים המרמזים לדברים נשגבים: פסח – האמונה בהקב"ה, בנסיו ובנפלאותיו. שבועות – מתן תורה, התכלית של היציאה – "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה" (שמות ג, יב) ואם כן, מדוע נכנס באמצע ענין קרבן העומר?

ארבעים שנה של שיעור באמונה

מבאר השפתי חיים (חלק ג') ביאור נפלא:

עם ישראל נתהוו והפכו לעם בשלושה (3) שלבים:

זמן העיבור – גלות מצרים, שהיה נראה כאילו חס ושלוש 'לית דין ולית דיין'. ותוך כדי העינוי גדלו והיו לעם רב. ואותו זמן של הסתר הפנים, הרי הוא כעובר בבטן אמו.

יציאת מצרים, שנה של ניסים ומהפך אדיר בהנהגה – מהסתר פנים לגילוי עצום של אהבת ה' לעם ישראל.

זמן הגדילה – שהרי יצאו בפתאומיות ממיט שערי טומאה, מארץ זימה, נדרש מעם ישראל לעלות ולהעפיל במעלות הקדושה, ולזכות להיות 'עם סגולה!' ("וְהָיִיתֶם לִי סֻגְלָה מִכָּל הָעַמִּים" שמות יט, ה).

ולכן, גם לאחר שנה שלימה של ניסים במצרים, קריעת ים סוף ומתן תורה, ואף על פי שהאינו עם ישראל בהקב"ה באופן מוחלט – עדיין חטאו בעגל. שהרי מלכתחילה היו אמורים ליצאת ממצרים ולקבל תורה לאחר חמישים יום ומיד להיכנס לארץ ישראל ולבנות את בית המקדש. אולם לפתע, אותו עם שמפורש בתורה "וַיֵּאֱמִינוּ בַה'" (שמות יד, לא) – חטא בעגל. הכיצד?

ספר תורת חסד מאמר קרבן העומר

במדרש רבה (כח, ו) כתוב: 'שמעות העומר היא שעמדה להם בימי גרעון. בימי חזקיהו, בימי יחזקאל ובימי מרדכי ואסתר.

כאשר בא המן הרשע במצות המלך להלביש את מרדכי בגדי מלכות, היה זה בט"ז ניסן, יום הקרבת העומר. והנה, כיון שראה מרדכי את המן בא והסוס בידו, היה משוכנע שבא להרגו,

ואמר לתלמידיו: 'ברחו, כי רשע זה בא להרגני!'

אמרו לו: 'אנו עמך לחיים ולמוות!'

שאל המן: 'במה אתם עוסקים?'

אמרו לו: 'במצות העומר. כי כאשר בית המקדש היה קיים, היינו מקריבים את העומר ביום זה.'

אמר להם המן: 'ניצחתם עם עומר קטן שלכם את עֲשֶׂרֶת אֲלֵפִים כֶּכָר הכסף שלי!' (אסתר ג, ט).

ממה התפעל המן?

אומר הרה"ג יעקב גלינסקי שליט"א [זעוק"ל, ראה כתבה ליום השנה...], שהמן נדהם לגמרי! הרי על עם ישראל תלויה ועומדת גזירה נוראה ממלך ששולט על כל העולם: "לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד" (אסתר ג, יג) ואין לאן לברוח. והנה, במקום ללמוד על הלכות; קידוש ה', על עולם הבא ועל שאר הנושאים הקשורים בכך, הם עוסקים בקרבן העומר ובבית המקדש. והרי עכשיו זה זמן החורבן!!! כולם עתידים ללכת לאבדון! וזה מה שמטריד אותם!

פתאום הבין המן: שעם ישראל הוא עם אחר! כשבכל העולם מדברים על השמדה, הם עוסקים בענין אחר לגמרי – בתורה. וכיון שכתוב: 'שיבנה בית המקדש לאחר שבעים (70) שנות גלות!' – ממילא הם לומדים את הלכות העומר!

ואמונה כזו, שאינה מתחשבת כלל במציאות של כל העולם סביב, גם המן הבין שהיא זו שתכריע אותו, שכן זהו עומק קרבן העומר – אמונה בה' יתברך גם בזמן הסתר פנים!

[ג.ב. ראה חלק מהדרשות שמסר כבוד הרב שליט"א בפרשת אמור בבני ברק, ראה בכתבת סיקור...]

ולפיכך קרבן העומר קשור ישירות לחג הפסח. כיון שבפסח היו ניסים גלויים לעם שנמצא בתחילת הדרך, ועל כן מיד למחרת נצטוו להביא עומר. כי בקרבן העומר מתקדמים באמונה. זהו המשך ישיר לאמונה שהיתה בהקב"ה ביציאת מצרים.

ולכן נבחר שמו "עומר", כדי להזכיר את המן. למען נעמיק בחסדי ה' שבדיוק כפי שבימים ההם נתן במדבר מן לכל אחד ואחד מעם ישראל בגלוי, כך נתן בימינו לכל אחד ואחד מעם ישראל כדי פרנסתו.

ולכן אמר משה רבינו: 'תכיר תודה! ותביא קרבן קטן שמוכיח על אמונה גדולה, שכן הלחם הארצי הוא כאותו לחם שירד מן השמים.'

וכדי לחדד את הדברים, נתאר אדם שנפטר ונרקב, וכי יעמד אדם חדש? ואם יבא אדם חדש – הרי זהו ודאי נס גלוי.

ובעצם יש להתבונן ולחשוב קמעה: במה שונה התבואה, הרי גם היא נרקבת באדמה, ומגרעין קטן ורקוב עומחת תבואה רבה?! אלא, כי כך גזרה חכמתו יתברך, שתבואה שנרקבת תהפוך לשדה שלם, ואדם שנרקב לא ישאר ממנו מאומה. על כן ודאי שיש בתבואה נס נסתר. נס תמידי שרגילים לראות בכל יום, שגרעין קטן שנרקב וכלה מן העולם – מעמיה תבואה פי כמה וכמה!!

אולם זוהי עיקר עבודתנו, להאמין מתוך הסתר. ועל כן מיד לאחר הפסח – חג של אמונה מתוך ניסים גלויים, מגיע קרבן העומר – אמונה מתוך נס נסתר.

ומכאן יובן, מדוע בברכת "מחיה המתים" אומרים: 'מְשִׁיב הַרוּחַ וּמְזַרֵּד הַגֶּשֶׁם'. מה ענין גשמים לתחיית המתים? אלא להורות: שגשם – המחיה את העולם כולו הוא נס נסתר, והרי הוא ממש כתחיית המתים – שהוא נס גלוי.

ולכן בזכות העומר זכו לארץ ישראל, כיון שעל ידי אמונה בנס נסתר, יצאו מהמדבר שהיה מקום של ניסים גלויים במשך ארבעים שנה, ואז הגיע הזמן להיכנס לארץ ישראל, למען יוכלו לעבוד בה את ה' בהסתר.

[ג.ב. ראה הרצאה מהרב שליט"א: 'זה נס או לא נס?...']

המן הרשע מבין: שקרבן העומר מכריע אותו!

ולאור האמור לעיל, יתבהר היטב מדרש פליאה!